

UVOD

*“ ... i danas je mir, nažalost, samo kratki
predah između dva rata.”*

Oswald Spengler

Interes za ljudska prava predstavlja jedan od najviših i najosjetljivijih pravnih zahtjeva i preduslov je svih drugih oblika prava.

Općenito je poznato da je na prvi pogled jasno šta se misli u pozivanju na ljudska prava. Ipak, teško je dati pobliže značenje onoga šta se pod tim riječima zaista misli.

Mnogi se pri tome pozivaju na moral i načelo priznanja ljudskog dostojanstva i stoga je važno osigurati temelj tog dostojanstva.

Očito je lijepo tvrditi da svi ljudi imaju ljudska prava ili da su svi jednaki u svom ljudskom dostojanstvu, što proizilazi iz člana 1. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

No, šta te riječi znače, odnosno šta bi one trebale značiti?

Zašto svaki čovjek ima svoja prava?

Šta znači ljudsko dostojanstvo?

Jesu li ljudska prava idejno-historijski ili politički postulat?

U čemu je garancija njihove valjanosti?

Razmatrajući problem ljudskih prava, možemo govoriti o dvije usko povezane cjeline, odnosno primjeni i teoriji ljudskih prava, koja predstavlja zanimljivu, ali i frustrirajuću temu u međunarodnom pravu, međunarodnim odnosima, ustavnom pravu, kao i za sve borce za ljudska prava.

Živimo, naime, u vremenu mnogostrukih sukoba i lomova koji su stari koliko i čovječanstvo. Naponi da se osigura zaštita ljudskih prava sigurno su stari hiljadama godina, a u posljednjih 150 godina učinjeni su veliki napreci. No, i pored toga, gotovo svakodnevno slušamo o najgorim kršenjima ljudskih prava na cijeloj planeti.

Uprkos tome, od njihove zaštite se ne odustaje. To dokazuje ustrajnost pobornika međunarodnog prava na nezamjenjivosti ljudskih prava koji garantira dostojanstvo ljudske osobe.

Humanitarno pravo i ljudska prava čine osnovu globalnih civilizacijskih vrijednosti, začetak nove univerzalne političke kulture, pretpostavku međusobnog uvažavanja različitih političkih sistema i suživota različitih vjera i nacija, pa je, zbog svega toga, od neprocjenjivog značaja.

U ovom radu pokušat ćemo odgovoriti na ključne teorijske probleme ljudskih prava danas, mada nam je jasno da ova tema još uvijek, nažalost, otvara više pitanja nego što daje odgovora koja zaokupljaju velike mislioce ljudskih prava.

Ovaj rad predstavlja skroman pokušaj da se bar zapitamo koliko smo mogli, a nismo učinili i ne činimo na promoviranju zaštite temeljnih ljudskih vrijednosti.

Pored teorijskog pristupa ljudskim pravima, rad obuhvaća pregled i načine njihove zaštite.

Poseban osvrt i pažnju ćemo usmjeriti ka međunarodnom humanitarnom pravu, jer, ustvari, najveću prijetnju ljudskom dostojanstvu predstavlja rat kao neizbrisiv trag na tamnoj strani historije čovječanstva. Posebno stoga što je nivo destruktivnosti modernog naoružanja doveo do situacije u kojoj je skoro nemoguće istovremeno ratovati i ne kršiti temeljna ljudska prava.

Koliki je to samo izazov za edukaciju, jer cjelokupan sistem ljudskih prava traži ispravno razumijevanje i obrazovanje za ljudska prava!

Takođe, veliki broj autora, knjiga i studija o ljudskim pravima i humanitarnom pravu ne trebaju nas pokolebati, niti zavarati da ono predstavlja sve tajne međunarodnog prava jer, međunarodno humanitarno pravo i ljudska prava predstavljaju veoma dinamičnu disciplinu koja se stalno razvija, upotpunjuje, pa i mijenja, te, stoga, smatramo da i ovaj rad predstavlja mali doprinos u velikoj ideji.